

רב סבלפסקי

מתוך שהותרה הבערה לצורך 18.

1. פסחים ה: "ושמע מינה לא אמרינן הואיל" עד "ת"ר שבעת"

ושמע מינה: לא אמרינן הואיל והותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך.

2. פסחים ו. "אמר רב יהודה אמר רב המוציא" עד "אמר רבא"

אמר רב יהודה אמר רב: המוציא חמץ בכיתו ביום טוב - כופה עליו את הכלי.

3. תוס' כתובות ז. ד"ה מתוך "ומוצא חמץ" עד "והא בפליגי"

ומוצא חמץ בתוך ביתו דאמרינן בפ"ק דפסחים (דף ו. ושם) דכופה עליו כלי ולא שרינן לשורפו משום מתוך היינו משום דאסור לשורפו מדרבנן משום מוקצה דאסור לטלטלו אבל אין לומר דאיירי כשביטלו דמכל מקום מדרבנן מצוה לשורפו והוי צורך היום דבמצוה דרבנן נמי שרינן היכא דאיכא למימר מתוך

4. ר"ן פסחים ב: (בדפי הרי"ף) ד"ה המוצא

המוצא חמץ ב"ט כופה עליו את הכלי. דהא לא חזי לטלטולי ולאפוקי ומיהו בבל יראה לא עבר דהא בטליה בלביה מאתמול דאמרי' לקמן הבודק צריך שיבטל בלבו אלא משום שלא ישכח ויאכלנו כופה עליו את הכלי ולמוצאי י"ט שורפו וב"ט לא מצי למשרפיה אע"ג דקי"ל (ביצה יב א) מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הני מילי היכא דאיכא צורך היום קצת אבל הכא ליכא דהא נפק ידי חובתיה בבטול.

5. ביצה יב. "בית שמאי אומרים" עד "ואף ר' יוחנן" ורש"י ד"ה אלא מדלא

משנה

בית שמאי אומרים: אין מוציאין לא את הקטן, ולא את הלולב, ולא את ספר תורה לרשות הרבים. ובית הלל מתירין.

גמרא

תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבדימי: השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה. אמר ליה: דאמר לך מני - בית שמאי היא, דאמרי: לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך. דאי בית הלל - הא אמרי: מתוך שהותרה הוצאה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך. הכא נמי, מתוך שהותרה שחיטה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך. מתקיף לה רבה: ממאי דבית שמאי ובית הלל בהא פליגי? דלמא בערוב והוצאה לשבת ואין ערוב והוצאה ליום טוב קא מיפלגי? מר סבר: ערוב הוצאה לשבת וערוב הוצאה ליום טוב, ומר סבר: ערוב הוצאה לשבת, ואין ערוב הוצאה ליום טוב, כדכתיב אולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת, בשבת - אין, ביום טוב - לא. - מתקיף לה רב יוסף: אלא מעתה ליפלגו באבנים! אלא, מדלא מפלגי באבנים, שמע מינה: בהוצאה שלא לצורך פליגי.

רש"י

אי אין אסור הוצאה - אין אסור טלטול, שלא נאסר טלטול אלא משום הוצאה, ומה שלא גזרו על כל טלטולים, אפילו על אוכלים וכלים - משום דאין גוזרין גזרה על הצבור אלא אם כן רוב צבור יכולין לעמוד בה, אלא מדלא אפלוג באבנים - שמע מינה דלכולי עלמא יש הוצאה ליום טוב, אלא שמן התורה הותרה לצורך, ובית הלל אית להו כיון דהותרה לצורך הותרה מן התורה לגמרי, אלא רבנן גזור במידי דהוי טרחא דלא צריך, כגון אבנים, אבל בקטן וספר תורה, דצריכין להו ביום טוב - לא גזור, ובית שמאי לית להו מיגו, ומידי צורך אכילה שהתורה התירתו - הותר, ושאינו צורך אכילה - באסורו עומד מן התורה.

6. פסחים מו: "איתמר האופה" עד "איתיביה בהמה"

איתמר, האופה מיום טוב לחול, רב חסדא אמר: לוקה, רבה אמר: אינו לוקה. רב חסדא אמר: לוקה, לא אמרינן הואיל ומיקלעי ליה אורחים חזי ליה. רבה אמר: אינו לוקה, אמרינן הואיל. אמר ליה רבה לרב חסדא: לדידך, דאמרת לא אמרינן הואיל - היאך אופין מיום טוב לשבת? אמר ליה: משום עירובי תבשילין. - ומשום עירובי תבשילין שרינן איסורא דאורייתא? - אמר ליה: מדאורייתא צורכי שבת נעשין ביום טוב, ורבנן הוא דגזרו ביה, גזירה שמא יאמרו אופין מיום טוב אף לחול. וכיון דאצרכו רבנן עירובי תבשילין - אית ליה היכירא.

7. תוס' ביצה יב. ד"ה ה"ג רש"י מתחלת דבריהם עד "אבל ליתא"

והכי פירושו אלא מעתה דב"ה לית להו אסור הוצאה לפלגו בטלטול אבנים ולשמעינן רבותא דלית להו בהן אסור הוצאה דהא לא נאסר בשום דבר טלטול אפי' דבר שמלאכתו לאסור וגם אינו צורך י"ט כלל אלא גזרה שמא יוציא כדאיתא בהדיא פרק כל הכלים (שבת דף קכד:) ואפי' דבר שהוא צורך יו"ט כגון כלי הצריך לו היה ראוי לאסור גזירה שמא יוציא אלא שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בה ומדלא קמפלגי באבנים שמע מינה בהוצאה וכו' דב"ה סברי מתוך וא"ת כיון דב"ה אית להו מתוך אמאי אין מתירין אפי' טלטול אבנים וכל דבר אפילו אינו צורך יום טוב ויש לומר דודאי אין ה"נ דמדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן גזור על דבר שאינו צורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור בדבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרוס כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב מלקות דא"כ הוה מסיק לפי' זה הוציא אבנים לב"ה דחייב ורש"י קים ליה דב"ה סבירא להו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן הוא דגזור בדבר שאינו צורך יו"ט כלל וקשה חזא דאמרי' בפסחים (דף מו:): האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה דלא לקי היינו מטעם הואיל ואי אתרמי ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוחק גירסת הספרים לכן נראה לפר' דגרסי' כגירסת הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב פי' מדאורייתא מלקות וכ"ת ה"נ א"כ לפלגו באבנים אלא ודאי מדלא קמפלגי וכו' ודוקא בהוצאה שיש בה צורך יו"ט קצת אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש הואיל ואיכא צורך מקצת שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן התורה כגון אופה מיו"ט לחול ומוציא אבנים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאורייתא וכי פליגי ב"ש וב"ה בדברים שאינן לצורך אוכל נפש ואיכא

בהן צורך יו"ט קצת כגון קטן למולו דהמצוה נקראת צורך יום טוב ולולב לצאת בו וס"ת לקרות בו וכן פ' רבינו חננאל

8. תוס' פסחים ה: ד"ה לא אמרינן מתוך

דאי אמרינן מתוך שרי אע"ג דבעינן צורך היום קצת הכא מה שמבער הוי צורך.

9. שיטה מקובצת ביצה יב. ד"ה "א"ת לפירוש מורי מתחלת דבריו עד "דרב יוסף סבר"

וא"ת לפירוש מורי נר"ו קשיא הא דהאופה. כבר פירש נר"ו דבין רבה בין רב חסדא כלהו סבירא להו דלא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. ובהואיל פליגי דהא פלוגתא דאימוראי היא.

10. ביצה כא. "דתניא אך אשר" עד כא: "אמר ליה אביי"

דתניא: באך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם, ממשמע שנאמר לכל נפש - שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע, כענין שנאמר גומכה נפש בהמה ישלמנה, תלמוד לומר לכם - לכם - ולא לכלבים, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: אפילו נפש בהמה במשמע, אם כן, מה תלמוד לומר לכם - לכם ולא לנכרים. ומה ראית לרבות את הכלבים ולהוציא את הנכרים - מרבה אני את הכלבים שמזונותן עליך, ומוציא אני את הנכרים - שאין מזונותן עליך.

11. שבת קלג. "אמר מר יום טוב" עד "אביי אמר" ורש"י ד"ה שאין תלמוד לומר

אמר מר: יום טוב אינה דוחה אלא בזמנה בלבד. מנא הני מילי? - אמר חזקיה, וכן תנא דבי חזקיה: אמר קרא בלא תותירו ממנו עד בקר שאין תלמוד לומר עד בקר. מה תלמוד לומר עד בקר - בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו.

רש"י

תניינא, והנותר ממנו עד בקר, דמצי למכתב והנותר באש תשרפו אלא אשריפה קאי, והכי קאמר: והנותר ממנו בזמן שאסרתי לך, דהיינו בקר ראשון, כשיבא בקר שני שהוא חולו של מועד - תשרפו, אבל ביום טוב - לא, אלמא: מידי דחול לא עבדינן ביום טוב, ופסח קרבן ארבעה עשר בניסן הוא, שהוא חול, ומילה שלא בזמנה נמי מידי דחול הוא, דבשבת זו לא היה זמנה

12. ביצה כז: משנה ורש"י ד"ה חלה

בהמה שמתה - לא יזינה ממקומה. ומעשה ושאלו את רבי טרפון עליה, ועל החלה שנטמאת, ונכנס לבית המדרש ושאל. ואמרו לו: לא יזיזם ממקומם.

רש"י

אינה ראויה לכהן היום - דהא באכילה אסורה לעולם, ובהסקה או לתתה לכלבו ביום טוב - אסור, דאין מבערין קדשים טמאים מן העולם ביום טוב, ואפילו על ידי אכילת בהמה, דקימא לן שאין שורפין קדשים ביום טוב, ולא תימא דוקא שריפה משום דהבערה שלא לצורך היא, דהא אין מדליקין בשמן

שרפה ביום טוב - הבערה לצורך היא, דהזלקת נר ביום טוב - לצורך אכילה היא ומותרת, אפילו הכי - בשמן שרפה לא, והוא שמן תרומה שנטמאת דגזרת הכתוב היא שאין קדשים טמאים מתבערים ביום טוב, דרחמנא אחשבה להבערתן, דכתיב באש ישרף (ויקרא ז), הלכך מלאכה היא.

13. רמב"ן על התורה ויקרא כג: ד"ה כל מלאכת עבודה "אבל פרוש מלאכת עבודה" עד "וזה מתבאר בתורה"

אבל פירוש "מלאכת עבודה", כל מלאכה שאינה לצורך אוכל נפש, כענין שנאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך (שמות כ ט), ובכל עבודה בשדה (שם א יד), ונעבדתם ונזרעתם (יחזקאל לו ט), וקין היה עובד אדמה (בראשית ד ב), ומלאכה שהיא באוכל נפש היא מלאכת הנאה לא מלאכת עבודה.

14. ביצה יז. "תנו רבנן אין אופין" עד "ממלא נחתום"

תנו רבנן: אין אופין מיום טוב לחבירו. באמת אמרו: ממלאה אשה כל הקדרה בשר אף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת.

15. חולין טו: "המבשל לחולה בשבת" עד המשנה

המבשל לחולה בשבת - מותר לבריא; מאי טעמא? האי ראוי לכוס, והאי אינו ראוי לכוס. אמר רב פפא: פעמים שהשוחט מותר, כגון שהיה לו חולה מבעוד יום, מבשל אסור, כגון שקצץ לו דלעת. אמר רב דימי מנהרדעא, הלכתא: השוחט לחולה בשבת - מותר לבריא באומצא, מ"ט? כיון דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, כי קא שחיט אדעתא דחולה קא שחיט; המבשל לחולה בשבת - אסור לבריא, גזירה שמא ירבה בשבילו:

16. מנחות סד. "בעי רבא חולה שאמרוהו" עד סוף העמוד

בעי רבא: חולה שאמדהו לשתי גרוגרות, ויש שתי גרוגרות בשתי עוקצין ושלוש בעוקץ אחת, הי מינייהו מייתינן? שתיים מייתינן דחזו ליה, או דלמא שלש מייתינן דקא ממעטא קצירה? פשיטא שלש מייתינן.

17. ר"ן ביצה ט: (בדפי הרי"ף) ד"ה ומיהא מתחלת דבריו עד "ולא תקשי לך", "ותמהני עליהם" עד "ולפי זה האי דעירובין"

ומיהא משמע דלרבות בשיעורא ביום טוב מותר ודאמרינן לקמן דאין מזמנין את העכו"ם ביום טוב גזירה שמא ירבה בשבילו היינו שמא ירבה בשבילו בקדרה אחרת ומיהו איכא למידק מדאיבעיא לן פרק רבי ישמעאל במנחות (דף סד א) חולה שאמדהו לשתי גרוגרות ואיכא שתי גרוגרות בשתי עוקצין ושלוש בעוקץ אחד הי מייתינן שתיים מייתינן דחזיין ליה או דילמא שלש מייתינן דקא ממעט בבצירה ואסיקנא דשלוש מייתינן שתיים לא מייתינן משום דמעוטי בבצירה עדיף ועד כאן לא איבעיא לן התם אלא כי האי גוונא דבשתיים בשני עוקצין איכא רבוי בצירה אבל משמע דפשיטא לן דשנים בעוקץ א' ושלושה בעוקץ (אחד) [אחר] דשתי' מייתי' שלש לא מייתינן דלרבווי בשיעורא אסור תירץ ר"י ז"ל דהתם בשבת דוקא דאיכא איסור סקילה אבל ביו"ט דאיסור לאו הקלו.

ותמהני עליהם דא"כ מאי קא מיבעי לן התם במנחות פשיטא דשלש מייתי' דרבוויי בשיעורא לא מיתסר אלא מדרבנן ורבווי בצירה מיתסר מדאורייתא דהא (תלמודא אמר) אלו (לא) אמדוהו (אלא) לגרוגרות אחד ומייתי שלש בעוקץ אחד לא עבר אדאורייתא כלל ואלו הביאו שנים בשני עוקצים לוקה וחייב חטאת לפיכך נראה לי ברור דודאי רבווי [שעורא] בשבת מדאורייתא מיתסר ואפי' הכי לא דמי (למזיד דאיכא למימר דאחמיר) רבווי בשיעורא ביו"ט לרבוויי שיעורא בשבת שהשבת דחוייה היא אצל חולה ולא הותרה ולפיכך כל שהעיקר מלאכה אסור אף תוספתו כמוהו ומיתסר מדאורייתא. אבל יו"ט שאוכל נפש הותר בה דאפי' אפשר מעיו"ט שרי כל שהוא מרבה על העיקר ובלבד שיהא בטורח אחד תוספתו כמוהו ועוד שנראה להם לחכמים שכיון שאמרה תורה אך אשר יאכל לכל נפש לא הוצרכה לשקול ולדקדק שלא יבשל אלא המצטרך אליו בלבד ומשום הכי רבוויי בשיעורא כל היכא דלא מפיש בטרחא שרי אבל בשבת שהעיקר אסור אף תוספתו כמוהו מדאורייתא ולא ניתן לידחות אצל חולה.